

Täysistunto

Tiistai 9.2.2016 klo 14.01—19.29

12. Hallituksen esitys eduskunnalle panostajalaksi

Hallituksen esitys HE 134/2015 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

Keskustelu

19.23 **Kari Kulmala ps:** Arvoisa rouva puhemies! Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi panostajalaki. Nykyinen panostajalaki on vuodelta 2000, joten se ei vastaa kaikilta osiltaan enää nykyvaatimuksia. Esityksessä säädettäisiin muun muassa räjäytystyötä tekevän henkilön eli panostajan pätevyyskirjojen myöntämisen edellytyksistä aikaisempaa tarkemmin. Esityksen tarkoitus on tältä osin hyvä, koska se parantaisi osaltaan räjäytystyössä työskentelevien henkilöiden turvallisuutta sekä työhön liittyvää yleistä turvallisuutta selkeyttämällä ja ajantasaistamalla sääntelyä.

Panostajan pätevyyskirjoja oli vuoden 2015 alkupuolella noin 4 880, ja niitä on tällä hetkellä kolmenlaisia: räjäyttäjän, panostajan ja ylipanostajan lupakirja. Aikaisemmin oli myös nuoremman panostajan lupakirja, mutta se on poistettu käytöstä. Vaativimpia ylipanostajan pätevyyskirjoja on tällä hetkellä Suomessa noin 950. Vuosittain myönnetään kokonaan uusia panostajan pätevyyskirjoja noin 325 eli varsin merkittävä määrä. Se on enemmän kuin mitä esimerkiksi poliiseja valmistuu koulusta vuosittain. Kertauksen vuoksi kerron, että tänä vuonna poliiseja valmistuu jopa 67.

Esityksen myötä pätevyyskirjaluokittelu osittain uudistettaisiin. Nuoremman panostajan ammatti olisi jälleen tulossa takaisin, sekä panostaja muuttuisi vanhemmaksi panostajaksi. Uutena tulisi kokonaan uusi pätevyys: räjäytystyön vastuhenkilö. Pidän tärkeänä, että tätä pätevyyttä ei saada pelkästään kirjoja lukemalla. Panostajan ammatti on vaativa, eikä työtä opi pelkästään lukemalla. Koulutus antaa vain lähtökohdan ammattitaidon kehittämiselle, koska ammatissa korostuu päteväytyminen työhön tekemisen kautta ja räjähteiden käsitteleminen valvojan välittömässä läheisyydessä.

Turvallisuutta ei voi panostajan ammatissa liikaa korostaa. On kyse työskentelystä räjähdysaineiden kanssa. Ei ole aivan sama, kuka työskentelee ja räjäyttää Eduskuntatalon alla tai Kampissa, missä on paljon ihmisiä liikkeellä samaan aikaan. Tietyt laskutoimitukset ynnä muut tulee hallita, mutta työssä saatu kokemus ja ammattitaito ovat tärkeintä. Vaikka Suomessa on ylipanostajan pätevyyskirjoja, nuo aikaisemmin mainitsemani 950, eivät heistäkään sovi räjäyttäjäksi Kamppiin kuin korkeintaan yhden käden sormilla laskevat henkilöt. Minulla on onnekseni ilo tuntea osa heistä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2016 vp

Esityksen mukaan pätevyyskirjojen myöntämisen edellytyksiä määriteltäisiin tarkemmin. Erityisesti henkilön muuta sopivuutta koskevia säännöksiä tarkennettaisiin. Esityksessä säädettäisiin siitä, että henkilön tietynlainen rikollinen tausta tai muu turvallisuuteen kohdistuva käyttäytyminen estäisi pätevyyskirjan myöntämisen. En näe kuitenkaan mitään mainintaa esityksessä siitä, millainen tämä kyseinen rikollinen tausta on. Riittääkö pätevyyskirjan epäämiseen rattijuopumus, pahoinpitely, varkaus, huumausainerikos tai törkeä liikenneturvallisuuden vaarantaminen? Riittääkö henkilöstä pelkästään suppea turvallisuus selvitys? Myöskään se ei tässä esityksessä selviä, miten nämä taustat saadaan selville ulkomaalaiselta henkilöltä. Louhintatyömailla on entistä enemmän esimerkiksi virolaisia työmiehiä, jotka eivät osaa puhua suomea. Onko niin, että esimerkiksi virolaiselta henkilöltä riittää, että hän kertoo omat rikostietonsa ja taustansa? Suomalaisista rekistereistä nämä tiedot toki saadaan, mutta ei välttämättä edes virkamiesyhteistyöllä valtioiden välillä. Tietojen luovuttamista koskevat myös henkilötietolaki ja laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta.

Esityksestä annetuissa lausunnoissa pätevyyskirjan voimassaoloajan lyhentämistä viiteen vuoteen pidettiin tarpeettomana eikä sillä arveltu saavutettavan esitettyjä hyötyjä. Onkin selvää, että lyhennys viiteen vuoteen lisää kustannuksia. Se myös lisää viranomaisten työmäärää. Tärkeämpää olisikin tiedonkulun varmistaminen viranomaisten välillä ja mahdollisuus tarvittaessa peruuttaa pätevyyskirja, jos siihen on syytä. Tällöin ei nykyistä voimassaoloaikaa tarvitse lyhentää.

Pidän myös tärkeänä, että kun henkilö hakeutuu räjähdelain koulutukseen, taustat tarkistetaan ja arvioidaan henkilön sopivuus ennakoita kyseiseen tehtävään. Tällöin saataisiin jo ennakoita selvyys mahdollisen riskihenkilön halusta hankkia räjähdelain osaamista.

Arvoisa rouva puhemies! Pidän tärkeänä, että räjäytystyötä tekevillä ja räjäytysaineiden kanssa tekemisissä olevilla henkilöillä on työn turvalliseen tekemiseen tarvittava ajantasainen koulutus ja ammattitaito. Louhintatyömailla suurin ongelma on kuitenkin siinä, että kiire lisääntyy jatkuvasti. Yhtenä ongelmana on myös se, että vaikka työntekijät muistavat kypärän ja silmäsuojat hyvin, niin ei huomioida vaarallista ympäristöä. Työmailla on myös henkilöitä, jotka eivät osaa suomen kieltä. Tällöin he eivät osaa varoa, vaikka heitä varoitettaisiin vaarasta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.